Izjava visokog predstavnika, Paddy Ashdowna na današnjoj konferenciji za medije

COM EUFOR Press Statement

U.S. Press Statement

Hvala što ste došli.

Ovo je pres konferencija za koju sam se nadao da je neću morati sazvati.

Jer danas smo ovdje, kao što smo bili i poslije istambulskog samita u junu, da konstatujemo činjenicu da je NATO još jednom rekao "NE" šansama ove zemlje da uđe u članstvo u Partnerstvu za mir zbog upornog odbijanja da sarađuje sa Hagom.

Kažem da sam se nadao da neću morati biti ovdje zato što, uprkos tri mjeseca potrošena na praznike i izbore, zaista smatram da, u posljednje vrijeme, na nekim visokim položajima, postoje dokazi da je došlo do promjene stava – da neki u RS konačno počinju ovom pitanju pridavati ozbiljnu pažnju koju ono zaslužuje. Bolje ikad nego nikad.

Nakon istambulskog samita u junu, došlo je do nekih pozitivnih dešavanja.

Objavljivanje izvještaja o Srebrenici – i izvinjenje organa RS koje je uslijedilo – počeli su mijenjati stav javnosti u Republici Srpskoj.

Također smo bili svjedoci nedavnog hapšenja osam osoba optuženih za ratne zločine u BiH u skladu sa procedurama iz tzv. Pravila puta haškog tribunala. Hapšenje ovih osoba, i njihovo prebacivanje u Kantonalni sud u Sarajevu, organima

vlasti Republike Srpske nije bilo lako izvesti, a nekim ljudima u RS prihvatiti. To je mali korak – ali je korak u pravom smjeru. I za taj korak oni zaslužuju pohvale.

Također smo bili svjedoci pojačanih aktivnosti organa vlasti RS u vezi sa pronalaženjem i hapšenjem haških optuženika. To je također dobrodošlo, i to sam uzeo u obzir kada sam odlučivao o mjerama koje danas objavljujem.

No ništa od toga do sada nije promijenilo činjenicu da Republika Srpska za devet godina nije uhapsila nijednu osobu koju je haški tribunal optužio za ratne zločine. Špekuliše se o tome da bi se ovo uskoro moglo promijeniti: no, to ćemo još vidjeti. Nadajmo se da će tako i biti. Ali za sada je situacija takva. stvari stoje tako i nikako drugačije.

To je ta nepobitna činjenica koja stoji između ove zemlje i njene evropske budućnosti. Sumorna nepobitna činjenica zbog koje RS – kao što je istakla Vlada SAD, bitno krši odredbe Daytonskog sporazuma, i u vezi s kojom, još jednom, nemam druge opcije nego da reagujem.

Uz to, i Carla Del Ponte, i Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira, i NATO, naglasili su da postoje opstrukcije pojedinaca i sistemske slabosti u sigurnosnim i strukturama za provedbu zakona Republike Srpske.

Suočen sa tim, nemam druge opcije nego da reagujem.

Osobito zato što, sa svakom sedmicom koja prođe, na svjetlo dana izlazi sve više uznemiravajućih primjera takvih opstrukcija pojedinaca i sistemskih problema.

Prije dvije sedmice, otkriveno je da se u ličnom dosjeu Ratka Mladića navodi da je on bio pripadnik VRS sve do 2002. godine, kada je otpušten po naredbi tadašnjeg predsjednika RS, Mirka Šarovića. Vlasti RS su devet godina tvrdile da tragaju za Mladićem. Pa ipak tokom sedam od tih devet godina, oni su ustvari bili njegov poslodavac.

Onda su pouzdani izvori otkrili da je VRS, još ovoga ljeta, ustvari skrivala i štitila Mladića, u izolovanom vojnom skloništu u blizini Han Pijeska. I dok su organi u Banja Luci govorili svakome ko je htio slušati o svojim naporima na hapšenju ratnih zločinaca, pripadnici njihove sopstvene vojske su sjedili u njihovoj sopstvenoj vojnoj bazi, i slavili Dan VRS sa Ratkom Mladićem.

Onda je uslijedio slučaj Gojka Jankovića, haškog optuženika kojeg je policija RS pokušala uhapsiti u Foči u subotu, 30. oktobra ove godine. Ili smo mi tako mislili. Naknadno se pokazalo da su Jankovića upozorili viši dužnosnici MUP-a RS. Zato se on sasvim osjetio dovoljno opušteno da se pojavi u Foči dan prije racije i ponovo dan poslije racije, kada je prisustvovao jednoj sahrani sa svojom suprugom i sinom.

Svaki od ovih događaja sam po sebi predstavlja šokantan primjer institucionalnog saučesništva RS u nastojanjima haških bjegunaca da izbjegnu pravdu.

U nekim dijelovima Republike Srpske možda dolazi do promjene stava, ali tu promjenu ometaju opstrukcija pojedinaca i sistemske slabosti na drugim mjestima.

Karadžić, drugi haški optuženici i svi oni u RS koji im u posljednjih devet godina pomažu da izbjegnu pravdu, računali su s tim da će pritisak slabiti kako vrijeme prolazi. Pročitao sam pisma Karadžića upućena njegovim saradnicima, u kojima se upravo o tome govori.

Međutim, mi smo danas ovdje da istaknemo, kao što smo to uradili i u junu mjesecu, u kojoj su mjeri pogriješili oni koji su mislili da će do toga doći.

Što duže bude trajala nesaradnja RS sa Haškim tribunalom, to će duže građani BiH čekati da počnu uživati u prosperitetu i sigurnosti koje će im donijeti pridruživanje EU i NATO.

Što duže vlasti RS ne sarađuju sa Hagom, više će ugrožavati ne

samo svoju karijeru nego i imovinu i nadležnosti same RS.

Dakle, ono što najavljujem danas nije događaj, nego proces – taj process trebate posmatrati u cjelini – ne samo na osnovu mjera koje ću izložiti za nekoliko trenutaka, već i na osnovu onog što će uslijediti u narednim sedmicama.

To je proces koji je osmišljen tako da riješi sistemske slabosti sigurnosnih institucija RS. Odvijaće se tokom naredna četiri mjeseca.

Preporučiću NATO-u da u aprilu ponovo razmotre ovo pitanje.

Ukoliko do tada BiH po treći put dobije odbijenicu, preporučiću princip 'tri puta precrtan – ispadaš'- ili drugim riječima, preporučiću NATO-o da više **ne**razmatra prijem BiH sve dok ne budu ispunjeni svi uslovi koji se odnose na saradnju sa Haškim tribunalom.

Međutim, ako se to desi – ako RS, a zbog nje i BiH, i treći put ne uspije, – onda moram jasno staviti do znanja da neću oklijevati da poduzmem mjere koje će direktno i snažno uticati na imovinu i institucije RS. A mogu vam već sada reći – nijedna opcija nije trenutno isključena ukoliko dođe do toga.

Što se tiče današnjeg dana, mjere koje najavljujem namijenjene su da onima za koje se čini da postaju ozbiljniji po pitanju hvatanja osumnjičenih za ratne zločine obezbijede vrijeme i sredstva i prostor da uspiju, djelimično uklanjanjem opstrukcionističkih elemenata koji rade protiv njih i dijelom rješavanjem sistemskih problema sa kojima se trenutno susreću.

Dakle mjere su sljedeće. Podijeljene su u dvije kategorije i ukupno ih je devet. Prva grupa je usmjerena protiv pojedinaca a druga protiv sistemskih slabosti u RS.

1. U okviru prve kategorije uslijediće nekoliko smjena koje su usmjerene protiv onih za koje imam dobre razloge da vjerujem da su pomagali osumnjičenim za ratne zločine i njihovim

mrežama, odnosno koji u obavljanju svojih dužnosti nisu poduzeli aktivne korake u cilju hvatanja osumnjičenih za ratne zločine.

To su:

1. ***Milorad Marić*** *načelnik Centra javne bezbjednosti Zvornik*

2. ***Milomir Mališ*** *komandir stanice javne bezbjednosti Foča*

3. ***Zoran Ostojić*** *zamjenik komandira Stanice javne bezbjednosti Foča*

4. ***Predrag Jovičić*** *službenik u Centru javne bezbjednosti Pale*

5. ***Mrkša Skočajić*** *načelnik Centra javne bezbjednosti Trebinje*

6. ***Petko Pavlović*** *komandir jedinice Državne granične službe Zvornik*

7. ***Nade Radović*** *predsjedik Opštinskog odbora SDS- Foča, član Glavnog odbora SDS-a, poslanik u Domu naroda BiH*

8. ***Milorad Bilbija*** *zamjenik načelnika operativne uprave Obavještajno sigurnosne agencije, Centrala Banja Luka*

9. ***Čedomir Popović*** *šef Odjeljenja boračko-invalidske zaštite, Bileća u Ministartvu rada i boračko-invalidske zaštite RS*

2. Također sam, po istom osnovu, poduzeo mjere na blokiranju bankovnih računa sljedećih lica:

Miroslav Bralo

Ljubiša Beara

Vlastimir Djordjevic

Sreten Lukić

Vladimir Lazarević

Goran Hadžić

Također ću od premijera Mikerevića tražiti da osnuje grupu, pod nadzorom Policijske misije EU, koja će analizirati dokumentaciju koju je prikupila Komisija za Srebrenicu, i identificirati sve dužnosnike, sa naglaskom na onima koji su još zaposleni u organima vlasti RS, čija imena se spominju u povjerljivim aneksima. Očekujem da se to završi, te podnese izvještaj tužiocu BiH i meni do kraja februara. Ja ću tada odlučiti koje korake treba poduzeti da bi se zaštitio integritet institucija RS i BiH. Moje pismo premijeru Mikereviću će vam biti dostupno nakon ove pres konferencije.

Sve ove mjere su takve da se njima iz institucija RS – a pogotovo iz sigurnosnih struktura RS – uklanjaju oni koji koji snose pojedinačnu odgovornost za nesaradnju RS sa Haškim tribunalom.

Druga kategorija mjera se bavi sistemskim slabostima u RS.

Ako se prve mjere tiču zločina i kazne, ove mjere se tiču problema i rješenja. Ova rješenja, koja se u većini slučajeva predviđaju za naredne godine, su neophodna – da naglasim, sama po sebi, a u svakom slučaju su i zahtjev koji BiH mora ispuniti ukoliko želi da se pridruži Evropskoj uniji i NATO-u.

Prva se tiče sistemskih problema u VRS.

Već sam ranije spomenuo Han Pijesak. On je samo jedan simptom nedostatka kontrole države nad oružanim snagama. EUFOR je danas počeo proces stavljanja van upotrebe ovih i drugih sličnih objekata. Komandant EUFOR-a će uskoro iznijeti detalje o ovim operacijama.

Što se mene tiče, tražit ću da se vlasništvo nad ovim vojnim lokacijama, tamo gdje treba, prenese na državu BiH.

Danas sam i ministru odbrane BiH uputio pismo o pomoći koju su neki u VRS pružali bjeguncima koji su na slobodi. Do sada bi

komanda i kontrola nad svim snagama u BiH trebale biti na državnom nivou. Incident u Han Pijesku jasno pokazuje da to nije slučaj sa RS. Stoga sam zatražio od ministra Radovanovića da utvrdi slabosti, istakne pojedinačne propuste i predloži mjere za jačanje državne kontrole i spriječi da se ovo ponovi. On će mi do 14. februara podnijeti izvještaj o tome. Pismo gospodinu Radovanoviću možete dobiti nakon ove pres konferencije.

No, ovo su samo kratkoročne mjere. Stoga ću sada od vlasti BiH zatražiti da bez odugovlačenja krenu u narednu fazu reforme odbrane, što će zahtijevati prijenos funkcija koje sada obavljaju entitetska ministarstva odbrane na Ministarstvo odbrane BiH. Ovo se u svakom slučaju trebalo desiti u naredne tri godine. Sada će se to desiti tokom 2005. godine. Ovaj proces će nadgledati Komisija za reforme u oblasti odbrane, čiji će prvi zadatak biti priprema neophodnih zakona koje će razmatrati Parlament BiH i entitetski parlamenti. Očekujemo da se ti zakoni usvoje do 1. jula i provedu do jeseni 2005.

To će značiti da će do kraja iduće godine oba entitetska ministarstva odbrane prestati postojati, a njihove funkcije će vršiti država.

Ali sistemski problemi koji su optuženima omogućili da izbjegnu pravdi nisu ograničeni samo na vojsku. Oni se odnose i na policiju. Sada imamo rješenje – rješenje koje je pripremila Komisija za reformu policije kao odgovor na poziv NATO-a za sistemske promjene u oblasti provođenja zakona. Vidio sam sažetak prijedloga Komisije. Njime se preporučuje jedinstven policijski sistem, gdje će odgovornost za provođenje zakona biti na državnom nivou, a policijske regije napravljene na osnovu onoga šta je najbolje za hvatanje kriminalaca. Ovo su principi na kojima se mora organizirati restrukturiranje policije kako je Evropska komisija naglašavala nekoliko puta. Poznato vam je da je restrukturiranje policije jedan od 16 preduslova iz Studije izvodljivosti Evropske komisije. Evropska komisija je bila

jasna u stavu da se mora ostvariti značajan progres u skladu sa ovim principima ukoliko BiH želi da se kreće dalje unutar procesa stabilizacije i pridruživanja. Prema tome, oni koji ovome stoje na putu, stoje na putu evropske budućnosti ove zemlje. Očekujem da se ove reforme usvoje početkom naredne godine.

Dalje, danas sam donio Odluke o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH i Krivičnih zakona oba entiteta u kojim su sada izbrisane odredbe na osnovu kojih veliki dio rodbine haških optuženika nije bio obavezan pružiti pomoć policiji u provođenju istrage ili pružiti dokaze u suđenjima za počinjene ratne zločine. Ova odredba se s pravom treba odnositi na supružnike, roditelje i djecu. Međutim ona se ne bi trebala odnositi, kao što je to do sada bio slučaj, na dalje srodnike.

Konačno, uvest ću nove zahtjeve za javna strateška preduzeća u Republici Srpskoj. Niz revizija, uključujući i najnoviju reviziju u Srpskim šumama, pokazale su potpun nedostatak transparentnosti i pravilne procedure, što otvara vrata kriminalu, korupciji i finansiranju mreža ratnih zločinaca na širokoj osnovi. Samo u posljednjih nekoliko mjeseci započete su 24 krivične istrage i krivična postupka u vezi sa Srpskim šumama, a možda će ih biti još.

Rješavanje ovog problema zahtijeva ne samo krivične postupke protiv pojedinaca, nego i sistemske promjene.

Stoga sam donio i izmjene i dopune Zakona o reviziji RS kojima se od svih strateških preduzeća u RS traži da izvrše, plate i objave rezultate godišnje revizije koju će provesti glavni revizor RS. Već smo odredili prvih šest preduzeća u kojima će se provesti revizija.

Ovo je bila duga izjava, sa dugom listom mjera. Nadam se, kao što sam rekao na početku, da će ovo biti posljednja konferencija za novinare na kojoj ću najaviti mjere koje sam

poduzeo da bi rješavao problem neuspjeha organa vlasti Republike Srpske da, tokom devet dugih godina, ispune svoje obaveze vezane za ostvarivanje potpune saradnje sa Tribunalom u Hagu.

Nadam se da ću sljedeće godine, kada se obilježava deseta godišnjica od potpisivanja Dejtonskog sporazuma i, ne zaboravimo, deset godina od masakra u Srebrenici, moći da vas sve pozovem da pozdravimo činjenicu da se optuženi ratni zločinci više ne skrivaju, nego šalju u Hag.

Kažem da se nadam da ću to moći uraditi. Međutim, ne bih želio da bilo ko od vas ima bilo kakvih sumnji u pogledu načina na koji ću reagirati ukoliko se to ne ostvari.

Ovo je početak procesa. Ukoliko ovo ne bude ostvareno, ovaj proces će prouzrokovati posljedice po nadležnosti i imovinu Republike Srpske.

Generale Leakey …..